

geacht voor een beoordeling van de pijnstillende werking van als zodanig aangegeven middelen. Het lijkt gewettigd, de beschreven methode als bruikbaar te beschouwen.

De statistische bewerking werd verricht door de heer Drs. G. J. LEPPINK (Afdeling Bewerking Waarnemingsuitkomsten T.N.O., hoofd: TH. J. D. ERLEE). De schrijver is hem hiervoor veel dank verschuldigd. Eveneens is de schrijver dank verschuldigd aan de medisch-directeur der Zonnehuizen in Nederland, J. D. MEERWALDT, aan de geneesheer-directeur van het Zonnehuis in Beekbergen, J. VAN HERK, en aan de directrice en haar staf van dit Zonnehuis. De in dit onderzoek gebruikte tabletten werden verstrekt door de N.V. Winthrop te Haarlem.

Literatuur:

- ¹BATTERMAN, R. C. (1954) Clinical aspects of the evaluation of analgesic agents. *J. Amer. med. Ass.* **155**, 965.
- ²BATTERMAN, R. C. en A. J. GROSSMAN (1955) Effectiveness of salicylamide as an analgesic and antirheumatic agent. Evaluation of the double blind fold technique for studying analgesic drugs. *J. Amer. med. Ass.* **159**, 1619.
- ³BEECHER, H. K. (1955) The powerful placebo. *J. Amer. med. Ass.* **159**, 1602.
- ⁴BEECHER, H. K. (1956) The subjective response and reaction to sensation. *Amer. J. Med.* **20**, 107.
- ⁵BEECHER, H. K. (1959) *Measurement of subjective responses. Quantitative effects of drugs.* Oxford Univ. Press, New York.
- ⁶BEECHER, H. K., A. S. KEATS, F. MOSTELLER en L. LASAGNA (1953) The effectiveness of oral analgesics (morphine, codeine, acetylsalicylic acid) and the problem of placebo „reactors” and „non-reactors”. *J. Pharmacol.* **109**, 393.
- ⁷DENTON, J. en H. K. BEECHER (1949) New analgesics. I. Methods in clinical evaluations of new analgesics. *J. Amer. med. Ass.* **141**, 1051.
- ⁸GRAVENSTEIN, J. S., G. M. SMITH, R. D. SPHERE, J. P. ISAACS en H. K. BEECHER (1956) Dihydrocodeine; further development in measurement of analgesic power and appraisal of psychologic side effects of analgesic agents. *New Engl. J. Med.* **254**, 877.
- ⁹GRUBER, CH. M. (1957) Codeinphosphate, propoxyphene hydrochloride, and placebo. *J. Amer. med. Ass.* **164**, 966.
- ¹⁰GRUBER, CH. M., E. P. KING, M. M. BEST, J. F. SCHIEVE, F. ELKUS en E. J. ZMOLEK (1955) Clinical bio-assay of oral analgesic activity of propoxyphene (Lilly), acetylsalicylic acid, and codeinphosphate, and observations on placebo-reactions. *Arch. int. Pharmacodyn.* **104**, 156.
- ¹¹GRUBER, CH. M., CH. L. MILLER, J. FINNERAN en S. M. CHERNISH (1956) The effectiveness of D-propoxyphene hydrochloride and codeinphosphate as determined by two methods of clinical testing for relief of chronic pain. *J. Pharmacol.* **118**, 280.
- ¹²HOUDE, R. W. en S. L. WALLENSTEIN (1956) Clinical aspects of the evaluation of analgesics. *J. Amer. Geriat. Soc.* **4**, 167.
- ¹³LASAGNA, L. en H. K. BEECHER, (1954) The analgesic effectiveness of codeine and meperidine (demerol). *J. Pharmacol.* **112**, 306.

- ¹⁴MEIER, P., S. M. FREE en G. L. JACKSON (1958) Reconsideration of methodology in studies of pain relief. *Biometrics* **14**, 110.
- ¹⁵MODELL, W. en R. W. HOUDE (1958) Factors influencing clinical evaluation of drugs. *J. Amer. med. Ass.* **167**, 2190.
- ¹⁶WANG, R. I. H. en CH. M. GRUBER (1958) A double blind method for evaluating analgesics in man. *Amer. J. med. Sci.* **235**, 297.

April 1961

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie; ter bespoediging van plaatsing behoudt de Redactie zich het recht voor, de stukken te bekorten).

CHIRURGISCHE BEHANDELING VAN ARTERIOSCLEROTISCHE HARTZIEKTE

Het komt mij voor, dat de Redactie bij het opstellen van haar kanttekening over „chirurgische behandeling van arteriosclerotische hartziekte” (1961) iets van haar gewone voorzichtigheid heeft laten varen. Natuurlijk is het juist, dat het zeer belangrijk zou zijn, een effectieve bestrijding te vinden voor de inderdaad onrustbarende frequentie van coronaria-sclerose. Dat men daaruit zou moeten concluderen, dat de „verplichting” bestaat, „om van iedere — ook maar iets belovende — therapeutische maatregel kennis te nemen” (cursivering van mij; S.), gaat echter wel zeer ver. En als dan verder gesteld wordt, dat „de Nederlandse artsen in ruime kring” (dus niet alleen de specialisten op dit gebied) van het werk van één bepaalde chirurg (BECK) kennis „moeten” nemen („slechts zo wordt het mogelijk te rechter tijd tot de beslissing te komen, of van de verdedigde methode ook voor onze hartlijders heil te verwachten is”), is dit beslist zeer aanvechtbaar. Over de operatie van Beck hoeft in dit verband niet gesproken te worden; lezing van het verslag van zijn voordracht in hetzelfde nummer van het *Tijdschrift* (bl. 1271) heeft echter mijn twijfel aan zijn objectiviteit en kritisch oordeel niet weggenomen.

Ik maak deze opmerkingen, omdat mij reeds is gebleken, dat enkele artsen, die onder de indruk van deze, door het *Tijdschrift* nog eens onder de aandacht gebrachte, maar reeds lang bekende operatie-methode waren gekomen, ongewettigde verwachtingen voor hun patiënten c.q. voor zich zelf als patiënt zijn gaan koesteren.

Literatuur: Redactionele Kanttekening (1961) *Ned. T. Geneesk.* **105**, 1250.

Leiden, 22 juli 1961

H. A. SNELLEN

Niemand hoeft uit onze Kanttekening te lezen, dat wij voor de door BECK aangegeven chirurgische behandeling van coronaria-sclerose een ruimere toepassing wensen. De hierboven aangehaalde zinsneden bewijzen dit voldoende. Wel was het de bedoeling, de methode van BECK in het „brandpunt” der belangstelling te plaatsen. De langdurige en uitgebreide experimenten, die aan zijn operatie vooraf gingen, wettigen dit.

Augustus 1961

REDACTIE